

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

EUROSISTĒMAS SPECIĀLISTU MAKROEKONOMISKĀS IESPĒJU APLĒSES EURO ZONAI

Pamatojoties uz informāciju, kas pieejama līdz 2008. gada 20. maijam, Eurosistēmas speciālisti sagatavojuši euro zonas makroekonomisko norišu iespēju aplēses.¹ Paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2008. gadā būs 1.5–2.1% un 2009. gadā – 1.0–2.0%. Tiek lēsts, ka vispārējā SPCI vidējais pieauguma temps 2008. gadā būs 3.2–3.6% un 2009. gadā – 1.8–3.0%.

1. ielikums

TEHNISKIE PIENĒMUMI

Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēšu pamatā ir vairāki pieņēmumi par procentu likmēm, valūtas kursiem, naftas cenām, preču cenām un fiskālo politiku.

Tehniskie pieņēmumi par procentu likmēm un preču cenām balstīti uz tirgus gaidām atbilstoši stāvoklim 2008. gada 14. maijā.² Tirgus gaidas attiecībā uz īstermiņa procentu likmēm, ko nosaka pēc 3 mēnešu EURIBOR, novērtētas, balstoties uz biržā netirgoto nākotnes līgumu procentu likmēm, kas atspoguļo ienesīguma līknes stāvokli pēdējā datu aktualizēšanas termiņā. Tās rāda, ka 2008. gadā vidējais līmenis būs 4.9%, bet 2009. gadā tas kritīsies līdz 4.3%.³ Tirgus gaidas attiecībā uz euro zonas valstu valdību 10 gadu obligāciju nominālajām peļņas likmēm rāda, ka gaidāms pakāpenisks kāpums no vidēji 4.4% 2008. gadā līdz 4.6% 2009. gadā. Pamataplēsē ietverts arī pieņēmums, ka banku aizdevumu procentu likmju starpības saglabāsies esošajā līmenī, atspoguļojot pašreizējo saasināto riska apzināšanas finanšu tirgos. Pamatojoties uz tendenci biržā tirgto nākotnes līgumu tirgū divu nedēļu periodā, kas beidzās pēdējā datu aktualizēšanas termiņā, pieņemts, ka gada vidējās naftas cenas 2008. gadā būs 113.3 ASV dolāri par barelu un 2009. gadā – 117.7 ASV dolāri par barelu. Gaidāms, ka neenerģijas ilglietojuma (t.i., nepārtikas) preču cenu gada vidējais pieaugums ASV dolāros 2008. gadā būs 13.8% un 2009. gadā – 6.2%. Pieņemts, ka pārtikas preču cenu pieaugums pasaulē 2008. gadā būs 44.0% un 2009. gadā – 6.1%.

Izdarīts tehniskais pieņēmums, ka iespēju aplēšu periodā divpusējie valūtas kursi nemainās salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem, kas dominēja divu nedēļu laikā līdz pēdējam datu aktualizēšanas termiņam. Tas nozīmē, ka euro kurss attiecībā pret ASV dolāru ir 1.54, bet euro efektīvais kurss 2008. gadā ir vidēji par 6.4% augstāks nekā 2007. gada vidējais rādītājs un 2009. gadā – vidēji par 0.4% augstāks nekā 2008. gada vidējais rādītājs.

Pieņēmumi par fiskālo politiku pamatoti uz atsevišķu euro zonas valstu budžeta plāniem. Tie ietver visus politikas pasākumus, kurus jau apstiprinājuši valstu parlamenti vai kurus valdības jau detalizēti izstrādājušas un kurus varētu apstiprināt likumdošanas procesā.

STARPTAUTISKĀ VIDE

Gaidāms, ka pasaules tautsaimniecības izaugsme (ārpus euro zonas) 2008. gadā palēnināsies, bet pēc tam 2009. gada laikā pakāpeniski kļūs straujāka. 2008. gadā paredzamais mērenais pieaugums galvenokārt

- ¹ Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses kopīgi izstrādā ECB un euro zonas valstu NCB speciālisti. Šīs iespēju aplēses divas reizes gadā izmanto par pamatu Padomes vērtējumam par tautsaimniecības attīstību un cenu stabilitātes riskiem. Sīkāka informācija par izmantotajām procedūrām un metodēm sniegta dokumentā A guide to Eurosystem staff macroeconomic projection exercises (ECB, 2001. gada jūnijs). Lai atspoguļotu ar iespēju aplēsēm saistīto nenoteiktību, katra mainīgā lieluma atainošanai izmanto diapazonus. Tos veido, izmantojot atšķirības starp faktisko iznākumu un vairāku iepriekšējo gadu laikā sagatavotajām iespēju aplēsēm. Diapazons ir divreiz lielāks par šo atšķirību vidējo absolūto vērtību. Taču, ņemot vērā norises finanšu tirgos un preču cenu attīstību, iespējams, ka pašlaik nenoteiktība saistībā ar šīm iespēju aplēsēm ir lielāka nekā parasti.
- ² Pieņēmumi par naftas un pārtikas cenām balstīti uz biržā netirgoto nākotnes līgumu cenām līdz 2009. gada vidum un pēc tam attīstīsies atbilstoši pasaules ekonomiskajai aktivitātei.
- ³ Tirgus gaidas, ko nosaka pēc biržā netirgoto nākotnes līgumu procentu likmēm, var nedaudz atšķirties no EURIBOR biržā tirgto nākotnes līgumu procentu likmēm. Sk. metodoloģisko skaidrojumu 2007. gada marta "Mēneša Biļetena" ielikumā "ECB speciālistu makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai".

atspoguļo tempa kritumu ASV, kā arī vairākās citās attīstītajās valstīs, kuras ietekmējis pašlaik vērojams finanšu satricinājums. Paredzams, ka pēc apsūkuma perioda 2008. gada 1. pusgadā aktivitāte ASV pakāpeniski atkal sāks pieaugt. To veicinās labvēlīgāka monetārā politika un īslaicīgi arī neseno veikto fiskālo pasākumu kopuma radītais stimuls, kā arī joprojām spēcīgais neto eksports. Lai gan gaidāms, ka izaugsmes tempa palēnināšanās ASV ietekmēs arī citu valstu tautsaimniecības, īpaši to tuvākos tirdzniecības partnerus, tiek pieņemts, ka attīstības valstīs un preču ražotājvalstīs šī ietekme būs relatīvi ierobežota.

Paredzams, ka kopumā pasaules reālā IKP gada kāpums ārpus euro zonas gan 2008., gan 2009. gadā būs vidēji aptuveni 4.0%. Paredzams, ka pieaugums euro zonas ārējos eksporta tirgos 2008. gadā būs aptuveni 5.6% un 2009. gadā – 5.8%.

REĀLĀ IKP PIEAUGUMA IESPĒJU APLĒSES

Euro zonas valstu tautsaimniecības izaugsmes pamattempam kopš 2006. gada bijusi tendence pavājināties. Jaunākie rādītāji apstiprinājuši, ka vērojama lejupslīde, kas skaidrojama ar preču cenu kāpumu, valūtas kursa kāpumu un pasaules tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanos. Saskaņā ar *Eurostat* pirmo aplēsi euro zonas reālā IKP pieauguma temps 2008. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni ir 0.8% (2007. gada 4. ceturksnī – 0.3%). Tā kā šī ļoti labvēlīgā rezultāta pamatā daļēji ir pārejoši faktori, gaidāmas nelielas ceturkšņa izaugsmes tempa svārstības un paredzams, ka ekonomiskā aktivitāte euro zonā turpmākajos ceturkšņos samazināsies. Gaidāms, ka ekonomiskā aktivitāte sāks kļūt straujāka 2009. gadā. To labvēlīgi ietekmēs globālā atveseļošanās, un ceturkšņa pieauguma temps iespēju aplēšu periodā sasniegs aptuveni 0.5%. Tāpēc paredzams, ka reālā IKP gada vidējais pieaugums 2008. gadā būs 1.5–2.1%. Par 0.7 procentu punktiem to ietekmēs 2007. gada tautsaimniecības izaugsme. Gaidāms, ka 2009. gadā reālā IKP gada pieaugums būs 1.0–2.0%.

1. tabula. Makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai

(gada vidējās pārmaiņas; %)^{1), 2)}

	2007	2008	2009
SPCI	2.1	3.2–3.6	1.8–3.0
Reālais IKP	2.7	1.5–2.1	1.0–2.0
Privātais patēriņš	1.6	1.1–1.5	0.9–2.1
Valdības patēriņš	2.1	1.3–2.3	1.2–2.2
Kopējā pamatkapitāla veidošana	4.7	1.3–3.5	–0.4–2.8
Eksports (preces un pakalpojumi)	5.7	3.5–6.3	2.4–5.6
Imports (preces un pakalpojumi)	5.2	2.9–6.3	2.2–5.6

1) Reālā IKP un tā sastāvdaļu iespēju aplēsēs izmantoti atbilstoši darbadienu skaitam koriģēti dati. Eksporta un importa iespēju aplēsēs ietverta euro zonas iekšējā tirdzniecība.

2) Šajos rādītājos dati par Kipru un Maltu ietverti jau 2007. gadā, izņemot SPCI, kur šie dati ietverti tikai ar 2008. gadu. Kipras un Maltes īpatsvars euro zonas IKP ir attiecīgi aptuveni 0.2% un 0.1%.

Gaidāms, ka no IKP iekšzemes sastāvdaļām privātā patēriņa pieaugums 2008. gadā saruks galvenokārt sakarā ar vāju reālo ienākumu pieaugumu, kas skaidrojams ar augstākām preču cenām. Tā kā paredzams, ka 2009. gadā inflācija samazināsies un reālo ienākumu pieaugums pakāpeniski kļūs spēcīgāks, gaidāms, ka privātais patēriņš atkal palielināsies. Iespēju aplēšu periodā paredzams mērens valdības patēriņa pieaugums.

Gaidāms, ka uzņēmumu ieguldījumu kāpums iespēju aplēšu periodā palēnināsies, atspoguļojot ciklisko kritumu un stingrākus finansēšanas nosacījumus. Tomēr paredzams, ka šis kāpums turpināsies stabilā tempā, ko veicinās augstais jaudu izmantošanas rādītājs un iekārtu trūkums, par ko tiek ziņots. Gaidāms, ka iespēju aplēšu periodā saruks privātie mājokļu ieguldījumi, atspoguļojot ne vien ciklisko tendenci, bet arī notiekošo mājokļu tirgus sakārtošanos un stingrākus kredītēšanas nosacījumus. Visbeidzot, paredzams, ka pēc krituma, kas saskaņā ar pieņēmumiem notiks 2008. gadā, 2009. gadā atkal būs vērojams būtisks valdības ieguldījumu kāpums. Gaidāms, ka kopējo ieguldījumu pamatlīdzekļos gada vidējais pieauguma temps 2008. gadā kopumā būs 1.3–3.5% un 2009. gadā – –0.4–2.8%.

Eksporta kāpumu ietekmēs pasaules tautsaimniecības izaugsmes tempa palēnināšanās iespēju aplēšu periodā. Turklāt paredzams, ka euro zonas eksporta tirgus daļas saruks sakarā ar attīstības valstu konkurences pieaugumu un cenu konkurētspējas samazināšanos. Gaidāms, ka gada vidējais importa kopapjoma kāpuma temps būs nedaudz zemāks nekā eksporta kopapjomam, tāpēc attiecīgi neto tirdzniecības devumam iespēju aplēšu periodā kopumā būs neliela pozitīva ietekme uz IKP pieaugumu.

Iespēju aplēšu periodā gaidāms turpmāks nodarbinātības līmeņa kāpums, lai gan nedaudz mērenākā tempā, atspoguļojot ekonomiskās aktivitātes tendences, bet arī paredzamā augstākā reālo algu pieauguma mazinošo ietekmi uz darbaspēka pieprasījumu. Pieņemts, ka arī darbaspēka pieaugums būs lēnāks nekā iepriekšējos gados. Tas skaidrojams ar pieņēmumu, ka darbaspējīgo iedzīvotāju skaita pieaugums mazināsies, un ar gaidāmo mēreno līdzdalības līmeņa kāpumu, kam pamatā daļēji būs mazāk labvēlīgi darbaspēka pieprasījuma apstākļi un pieņēmums par darba tirgus reformu ietekmes mazināšanos. Ņemot vērā minētās norises, paredzams, ka bezdarba līmenis iespēju aplēšu periodā saglabāsies gandrīz nemainīgs.

CENU UN IZMAKSU IESPĒJU APLĒSES

SPCI inflācijas kāpums kopš 2007. gada beigām lielā mērā skaidrojams ar enerģijas un pārtikas cenu dinamiku. Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgoto nākotnes līgumu cenām enerģijas un pārtikas precēm, tiek pieņemts, ka nākotnē ar to saistītais ārējais cenu spiediens 2009. gadā mazināsies daļēji sakarā ar euro kursa kāpumu pagātnē.

Attiecībā uz iekšzemes cenu spiedienu paredzams, ka visas tautsaimniecības darba samaksa nodarbinātajam kāpums iespēju aplēšu periodā pieaugs straujāk nekā iepriekšējos gados, atspoguļojot pieejamo informāciju saistībā ar vienošanos par algām un norādēm par spriedzi darba tirgū. Tā kā gaidāms, ka 2008. gadā darba ražīguma pieaugums cikliskās attīstības rezultātā mazināsies, paredzams, ka vienības darbaspēka izmaksu kāpums kļūs ievērojami spēcīgāks. Taču gaidāms, ka šā apstākļa ietekmi uz inflāciju samazinās peļņas maržu pieauguma kritums, ņemot vērā tautsaimniecības izaugsmes palēnināšanos. Paredzams, ka 2009. gadā straujāks darba ražīguma kāpums un lēnāks algu pieaugums mazinās iekšzemes izmaksu spiedienu, bet atkal gaidāma peļņas maržu palielināšanās. Turklāt paredzams, ka administratīvi regulējamām cenām un netiešajiem nodokļiem iespēju aplēšu periodā būs augšupvērsta ietekme uz SPCI inflāciju.

Šo dažādo faktoru dēļ gaidāms, ka vispārējā SPCI vidējais pieauguma temps 2008. gadā būs 3.2–3.6%, bet pēc tam 2009. gadā tas samazināsies līdz 1.8–3.0%.

SALĪDZINĀJUMS AR 2008. GADA MARTA IESPĒJU APLĒSĒM

Runājot par reālā IKP pieaugumu, pašreizējais paredzamais pieauguma tempa diapazons 2008. gadam atbilst 2008. gada marta "Mēneša Biļetenā" publicēto ECB speciālistu makroekonomisko iespēju aplēšu diapazona augšējai robežai lielā mērā sakarā ar labvēlīgajiem jaunākajiem datiem par gada 1. ceturksni. 2009. gadam diapazons koriģēts uz leju, atspoguļojot augstāku enerģijas cenu gaidāmo ietekmi un augstāku euro kursu, nekā iepriekš tika pieņemts. Gan 2008., gan 2009. gadam paredzamais SPCI inflācijas diapazons paaugstināts galvenokārt sakarā ar pieņēmumu par augstākām enerģijas un pārtikas cenām, nekā paredzēts marta iespēju aplēsēs.

2. tabula. Salīdzinājums ar 2008. gada marta iespēju aplēsēm

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	2008	2009
Reālais IKP – 2008. gada marts	1.3–2.1	1.3–2.3
Reālais IKP – 2008. gada jūnijs	1.5–2.1	1.0–2.0
SPCI – 2008. gada marts	2.6–3.2	1.5–2.7
SPCI – 2008. gada jūnijs	3.2–3.6	1.8–3.0

2. ielikums

CITU INSTITŪCIJU PROGNOZES

Pieejamas arī vairākas starptautisko organizāciju un privātā sektora iestāžu sagatavotās prognozes euro zonai. Taču šīs prognozes nav precīzi salīdzināmas cita ar citu vai ar Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajām iespēju aplēsēm, jo tās sagatavotas citā laikā un tāpēc daļēji novecojušas. Turklāt to pieņēmumi par fiskālajiem, finanšu un ārējiem mainīgajiem lielumiem, t.sk. naftas un citu preču cenām, iegūti, izmantojot atšķirīgas (daļēji nenorādītas) metodes. Visbeidzot, dažādās prognozēs izmantotas atšķirīgas metodes datu koriģēšanai atbilstoši darbadienu skaitam (sk. tabulu).

Pašlaik pieejamās citu institūciju prognozes rāda, ka euro zonas reālā IKP pieaugums 2008. gadā būs 1.4–1.7% un 2009. gadā – 1.2–1.6%. Tātad visas pieejamās pieauguma prognozes iekļaujas Eurosistēmas iespēju aplēšu diapazonos. Prognozes paredz, ka vidējā SPCI gada inflācija 2008. gadā būs 2.8–3.4%, un tas nozīmē, ka saskaņā ar vairākām prognozēm tā ir zemāka nekā Eurosistēmas iespēju aplēšu diapazoni, iespējams, tāpēc, ka izmantoti vecāki pieņēmumi par preču cenām. Prognozes 2009. gadam iekļaujas Eurosistēmas iespēju aplēšu diapazonos.

Euro zonas IKP pieauguma un SPCI inflācijas prognožu salīdzinājums

(gada vidējās pārmaiņas; %)

	Publiskošanas datums	IKP pieaugums		SPCI inflācija	
		2008	2009	2008	2009
SVF	2008. gada aprīlis	1.4	1.2	2.8	1.9
Eiropas Komisija	2008. gada aprīlis	1.7	1.5	3.2	2.2
<i>Survey of Professional Forecasters</i>	2008. gada aprīlis	1.6	1.6	3.0	2.2
<i>Consensus Economics</i> prognozes	2008. gada maijs	1.5	1.6	3.1	2.1
OECD	2008. gada jūnijs	1.7	1.4	3.4	2.4
Eurosistēmas speciālistu iespēju aplēses	2008. gada jūnijs	1.5–2.1	1.0–2.0	3.2–3.6	1.8–3.0

Avoti: Eiropas Komisijas ekonomiskās prognozes, 2008. gada pavasarī; SVF Pasaules tautsaimniecības perspektīvas, 2008. gada aprīlis; OECD Tautsaimniecības perspektīvas Nr. 83, 2008. gada jūnijs, priekšizdevums; *Consensus Economics* prognozes un ECB aptauja *Survey of Professional Forecasters*.

Piezīme. Gan Eurosistēmas speciālistu makroekonomiskajās iespēju aplēsēs, gan OECD prognozēs uzrādīts atbilstoši darbadienu skaitam koriģēts gada pieauguma temps, bet Eiropas Komisija un SVF gada pieauguma tempu uzrāda, neveicot korekcijas atbilstoši darbadienu skaitam gadā. Citās prognozēs nav norādīts, vai tajās uzrādītie dati ir vai nav koriģēti atbilstoši darbadienu skaitam.

© Eiropas Centrālā banka, 2008

Adrese: Kaiserstrasse 29, 60311 Frankfurt am Main, Germany

Pasta adrese: Postfach 16 03 19, 60066 Frankfurt am Main, Germany

Tālrunis: +49 69 1344 0

Fakss: +49 69 1344 6000

Interneta lapa: <http://www.ecb.europa.eu>

Visas tiesības rezervētas.

Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.